

דיוועס בלאטס ערשיינט דריימאל וואכענטליך...

יידישע פענסטער צייטונג

אויף דיוועס צייטונג קאנטן מאן יעדעס טאג...

Nr. 120, פנסט, פרייטאג נאח תשרי ה'תרל"ט, Pest, den 18. Oktober 1878.

דיא טרוקיא אנה אינווערע מאַראַטיע.

עס איז אללגעמיין בעקאנט, דאס נאך אנדראש ערנסטליך בעמחט וואו מיר דער טרוקישער רעגירונג בערעפעט דער בעזעצונג באטייענס אנה דער הערענאיינא איינע פריע-דענסטערטראן צו שלעכטן. מאן רעכענט מיט געוויינטליך דאזיק דאס דא טרוקיא וועלכע יא אויף דעם בערלינער קאנגרעסע גענוגן דיא בעזעצונג ווערע דערען פראיינען וויסענס אינווערע מאַראַטיע נאך קיינע איינווערונגן ערהאבן געווען אלעס אייפבויען ווערדע דא-מיט דער פרייע דענסטערטראן צו טשא-דע קאסטע אנה דיא בעזעצונג אהען בליט-פערטיגעט אין מאני פירעווערע ווינע דורכער פירער ווערדען האטע. מאן האט זיך יעדער בעשולד דער נאכגעריקט דער טרוקיא גע-וואלט געוויינט. דיא שטעללעט געמלד פיר דאס איינווערען איינעם פרייענעם פערטראגען זאלען געוויינטליך אנה דיא אינווערע מאַראַטיע אנה מאנליך אנהטען קאנטע. וויא אינווערע לענדער בעדייט וויסענען פארדערטע דיא טרוקישע רע-גירונג איבער אנהערס ניכט געוויינטליך אהם דאס דיא אבערדערטראפט דעם טיילאנס אין דען בעזעצונגען פראיינען אייפ-עכט ערדראפטן בלייבע. עסטערייכ-אונארן ווערדע אין דיוועס פאללע בלאס אלס פארדור אדער שאנדאם ער-שטייען דער און דענוטשען דעם טיילאנס אין באטייענס אנה דער הערענאיינא דיא רודע אנה ארדונג הערשטעללען זאלטע. אנטער זאלען אייפבויען וואו עס נישט נאכערליר דאס נאך אנדראש אנה דיא לוינע דער טרוקישער רעגיר-ונג זיך ניכט וויסערט טומעלעכט אנה דיא בע-זעצונג בירדער פראיינען אויף אהע דען גע-וויינטליך פערטראג אינווערענען ליעם.

פנסט, פרייטאג נאח תשרי ה'תרל"ט

דיא דורך בערונגע וויסענס דער בירגער אנה מיליטער-בערארדען דיא טרוקישע איבערצייגט געוואנען, דאס דיא עסטערייכ-אונארשען ארבעטען אין סעראיעווא אנה באוואלוקא דאס ערשטאונגען אנווערונגעט אנה ערדראפט געוואקסען פערטראכט האבען. דיא האבען קי-דער אנה פרויען געווענענעשאלטעטע דיא הי-זער געשליסערט אנה דיא פרייערלעכען בערן אנה ווערען אויף דעם פלדער ערמאדערטע. דיא טרוקישע סאלדאטען, דיא אן דעם אייפשאנדע זיך נאך ניכט בעשולדיגע האבען דיא דענאקראס קרענע-געפאנגענע אראמענישעלעכעט. דער אבער-קאמפאראט ליעם אים דעם טרוקישען מילי-טער-טפאלטע דיא פרויאורלעכען קאמאטע-דאנער מיט דעם הויכע הייטעווערען: דיוועס ווערדען טרוקישע פערדענען ניכט דען אייפ-עכט האלט אנטער ענטשען. ביא זאלער בעהאנד-לינג מיטעס נאכערליר דיא ערהאטענדיגע בעפאלקערונג אין דען בעזעצונגען פראיינען יעדעס פערטראג צו דען עסטערייכ-אונאר-שען ארבעטען גענעלך פערלירען.

דאס רעכט ניכט, אינווערע ארבעטען ביא דען אייבירען דראסענעטען צו פערלירענען, נאכדעם דיא נאנע געשכעט מיט דען געוואקסענען ערלויבן אין איה. דיא אנטרארט דיא נאך אנדראש אנה דיוועס קלאנישילפט ערשטוולט האט איה דען רעכט קרעפט איה-ענע-פאללען, דיא הייטעשטעללען דיווער אנטרארט לויטען וויא פאלט:

מיט אינווערע אונזער לילען וויינען וויא אללע וויסענס דער טרוקישער רעגירונג גענוגן דיא עסטערייכ-אונארשען ארבעטען ערדראפטען אנהראנען ערוויי, דיא זעלבע אויף ערדייטעטען אנה לוינעווערען בעדייטען בערונגען עס איה דאנער איינע אומאסונג ווען דיא מיר קוישע רעגירונג אויף ביא דען אייבירען גע-שכעטען אינווערע ארבעטען פערלירענען. בעפאר זיא זיך פאן אנה דאיינען אייפערלעך ליעם, דיא אן אלל דיוועס בעשולדיגע קיין וואהרעם ווארט דיא אינווערע ארבעטען קוישע אנה-שלעכטען ענטשען געווענענעשאלטעטע דיא הא-בען קיינע פרייערונגען פארענאמען. דיא הא-בען בלאס דאס פאן דען אייפ-עכט געבירדען נעמאכט וויא דער אייפשאנדע געווענענעשאלטעטע ווערדען מיטעס, זיאירע (1851-1850) דיא אנטער פאשא אין דען בירדען פראיינען געקעמפט: שטראפע פאן בליט אנה אייפשאנדע אהען דיא אנה-ווערדע הערשטעללען צו קאנען וויא האבען אויף אן געוויא מאנאטען מעהר ערדייטע אהם דיא טרוקישע ארבעטען אנטער פאשא אין געוויא זאלען וויא האבען דיא מאהאטענדאנער ניכט אייפשאנדען וואללען. העסטען וויא דאס פרויען וואללען זא ווערדען וויא דיא סלאווישע בע-פאלקערונג אן אינווערע וועט דערהאטע האבען דיא אייפשאפט מיט דען מאהאטענדאנען אויף זעלבסט פרייע ווארדען ווערע. דיא גע-העסטענע פערלירענען בעהיררען אנה דאנער ניכט, אינווערע ארבעטען ווערדען וויא ען איהרען פליכטען צו גענוען.

דיא דיוועס וויסען עס נישט גאנץ זיכערליך דאס אינווערע ארבעטען ניכט ציך אייפשאפטען דער מאהאטענדאנער געקאמפען דען צו דיוועס ציע-קע העסטען דיא זיך-סלאווישען איה-וואהרע אן אנטען אנה דער רעגירונג ווערען גענוען מיטענאפאלטען. דיא אייפשאפטען דער מאהאטענדאנער אויף זיך אלליין געשען. אינווערע ארבעטען וואללען אבער ניכט דיא אייפשאפטען אנהרען דען פירענען.

וויא אים קאנטאטאטאפאל פאם 17-טען דיוועס טעלעגראפיש ווערד, האט דיוועס קרעס-טענע אנטרארט דעם האפען אנדראש אין דען טרוקישען רעגירונגען קרויען איינע טיפפען איי-נע דרוק נעמאכט פאן בערענעטען און אייפ-עכט-לע-גען אינווערע מאַראַטיע איינע זאלך בעלירדענע-דע שטראפע געפירט צו האבען נאכגעטליך דיא טרוקישער רוקקער אנווערע ארבעטען אים באטייענען האט אן קאנטאטאטאפאל זעהר פרייע-ליכע געפירלע גענוען אינווערע מאַראַטיע ער-וועקט. הוישע ארבעטען געהערן זיך ווערדע דער טרוקישער הויש-טראטו וועהרענד אינווערע אר-בעטען צום שוילע שאן איהרען קרענע אים פאם-ניען אנטערטען. דיא קאן זיך דיא טרוקיא לייכט איבערציינען. דאס איהר דיא פרייענשאפט מיט אינווערע מאַראַטיע נישטליכער איהו דיא פרייענשאפט מיט וואלאנע.

וויא זיך אנווערענען, דאס איינער עכט-געללען זאלד אינווערענען האנדלענעווען טיעה בעדווערן. עס האט זיך נון העדווישע-שטעללעט, דאס דער איינע דער עסטערייכ-אונארשען איינען און דיא בירדען פראיינען-דיא דער זעלבע אהען אכטלעס איינעם פרייענעם-פערטראגען געשענען זיך זיעל גענעלך פער-פלדעט האט דאס ענל דעם איינענעם וואו דיא ווערדענענעללענע פאן הוישע אנה ארדונג. אייפשאפט דער הוישע אנה ארדונג ווערדען זי-דאך בירדע פראיינען פאן בליט אבערדענענע. דאס אנטוויקלענע ווערדען איינעם בעהיררעט האט אים אין אינווערענען, זאס אבער נאך מעהר ווער דאס דען דיא אינווערע אן אללעס אפאנא געשטיפעט, דיא סלאווישע בעפאלקע-רונג וועלכע דען בעפאלקען דער טרוקישער רע-גירונג ניכט געבראכען וואללען. אנה נון ווער-דען פאן דען עסטערייכ-אונארשען ארבעטען פער-ניכט דיא סלאווישען אנווערע-טפאלטע פער-פאלטע אנה געשטיפעט ווערדען דיא מאהאט-טע טע פרייענען אנה דעם טרוקישען רע-גירונג אים ווען דער עסטערייכ-אונארשען סאלדאטען גענוען דיא מאהאטענדאנען בעפאל-קערונג פערטראכטען אין ענדע צו מאכען וויא האבען אויף דיא אנהרען געקאמפעטע אויף דיוועס געוואקסענען אייפשאנדע נעמאכטע דאס דיא ביא איינער עסטעללענען דאסן ווערדען דיא דיוועס טרוקישע פאליטען ניכט פארטוועקטע ווערדען. איינער עסטעללענע ווערדען אים ווען דער ענטשליכקייט האנדלען איינעם אים ווען דער עסטערייכ-אונארשען ארבעטען איי-נע ש ט ע ל ל ען דאסען אים וויסענעם בליט-פערטיגעט צו פערטראגן.

זא ווייט דיא טרוקישע ציפרישט אן דען נאפען אנדראש, מאן קאנן זיך לייכט דענקען ווערד אונגענוגענען איינרוק דיוועלכע אין ווען געמאכט האט ערשטעס איהו א וויא בע-הוישע ערוועקטע דיא הארטענענע טרוקישע רע-גירונג אלליין אן דיוועס בליטפערטיגעטען שילד-צייכענעם אבער דאסען דיא טרוקישע רעגירונג געקענעללען דיא טרוקישע רעגירונג

פאלק בעקעמפען ווערדען וועלכעס בעקעמפאללס יודישער אבשטאמטונג איזט — ווען אללי פאלק וואס איבער דען אורשפונג פערשידענע דאס קער געשריבען ווארדען ריכטיג ווערען אז ווי- דע דא נאנצע וועלט בלאס פאן פאלקערן בע- וואהנט זיין דא איינס ווערן ווארען G

קארל פ' שא. דער מאנ געהארטע דער קאנער- וואוינען פארטייאן אן; דאס הייסט: ער בעניגט- מיגעט וואהל ניכט דא ארטהאדאקסען, אבער ער וואר אויך קיין פריינד דער פארטייט- פארטייא.

געשעפטסבעריכט

וויצען 400 מעטר-צשיר 79.6 קילא 9.80
 נולד. 400 מעטר-צשיר 79.5 קילא 9.75 נולד. 300 מעטר- צשיר 79.5 קי 9.75 נולד. — 200 מעטר 78.5 קילא 9.75 נול. 300 מעטר 78.5 קי 9.40 נול. 200 מעטר 78.3 קי 9.70 נול. 100 מעטר 77.5 קי 9. — 9. נול. 100 מעטר 77 קי 9.30 נול. — 300 מעטר 77 קי 9.25 נולד. — 100 מעטר 76.8 קילא 9.10 נולד. — 100 מעטר 76.7 קילא 9.10 נולד. 100 מעטר 76.8 קי 9.10 נולד.

קארן נייעס 5.80 נולד.
 נערסע פופטער 5-5.60 מאלע- 6.60 נולד. — קוק רויז 5.25-5.65 נולד.
 האער 5-5.30 נולד.
 מעה-ל פרייווע (פער 100 קילאגראם וואסט וואק, פרייא אב פעסט) נויס 21: 40 קר, נויס 1 נול, 80 קר, נוי 20: 2 נול, 20 קר, נוי 19: 3 נול, 20 קר, נוי 18: 4 נול, 20 קר, נוי 16: 5 נול, 80 קר, נוי 15: 6 נול, 40 קר, נוי 7: 7 נול, 13 קר, נוי 8: 8 נול, 40 קר, נוי 8: 9 נול, 9 קר, פיינע קלייע 3 נול, — 8 קר, נראבע קלייע 2 נול, 80 קר.

הילדענע פרייווע: ערביכטע 9 — 10 נולד. נייע לינען 8-10 נול, ראקע הירוע 4.75-5 נול. — הירוע-בריון 9-9 1/2 נולד. נייער מאהן 19-20 נול. בלויע 23-25 נול. נראסע וויסע באהען, 8 1/2 נול, צויענעל 9-9 1/2 נול, האנסע און 9-9 1/2 נול. (אללעס זען 100 ק), פארייסוס נייע מעהאדע אים קליינען 31 1/2-31 1/2 נולד. אלטע-מעהאדע 32 1/2-33 נולד. פער 10000 ליער-ציענעט.

אונשליסט (הלב) 46-47 נול. — צוועשקע, סערבישע פארטאמאנע 16.07-16.50 נול. וואק, וואארע 15.80-15.90 נולד. צוועשקע נויס (לעקווא) 14 1/2 נולד. האניג געליטערטער 33-33 1/2 נולד. וואס-האניג 32 נולד. — וואס 144, בעסטע וואארע 148-152 נולד. סאנספער אונגארישע נייע וואארע 16 1/2-16 נולדען.

ווייניג שטיין נוער-נאסטונג 61 1/2-62-63 נעדיגע 56-54 נולד. ניס 15 נול. — פארקא 56-60 נולד. ריבאל דאפעלט-ראפטינערס 36 נולדען פער 100 קילאגראם. — סערטאלע אום 18 נולד. שאפעלע און פארינע וואכע ווארדען 17000 שטוק סערבישע פרייסט, אונג צווא: שווער צו 100-108 נולדען, לייכטע 70-80 נולד. (פער 102 שטיק) אויסערדעס ווארדען דייטש-וואללענע צו 2.60-3.20 נול, פער מאר.

לאמ-מ-ע-ע ל ל ע, דייטש-וואללענע 60-65 נולד, שריקע צו 70 נולד. פער 102 שטיק. הייסע ווי נאמישע פער 100 קי אונגארישע קוה-הייסע 110-112 נול. אסטערווישע פראקענע 105-109 נול, האסישע 7 1/2-13 נולד. פער מאר. — קאלב-פעלע אהנע קאפעס 180-190 נול, טיש קאפעס 165-175 נולד. לערער, פאנדהייסע 22-26 קילא-174-184 נול, אינמאל פערזעצטע טרעצען פאן 12-14 קילא-170-172 נולד. צוויימאל פערזעצטע טרעצען 18-16 קילא-168-170 נול, דריימאל פערזעצטע טרעצען פאן 19-21 קילא-174-176 נולד.

שאטוואלע, און פארינע וואכע וואר דאס וואל-געשעפט לעבנאפט, עס ווארדען 1400 מעטער צטר פערקויפט: מיטשעלפיינע קאסטוואללען 90-98 נולד, מיטשעל קאסטוואללען 82-88 נולד, זאנר-וואללען 67 — 68 נולד, אלטע פעלד-פרייע באשקער אינשריטן 76-76 נולד. (מאלעס פער 56 קילא.)

ווייענער פרייווע

שפרייסוס 31 1/2-31 1/2 נולד, צו 10'000 ליער מעצענעס. — רייבאל 31 1/2-36 נולדען, פער 100 קילא, ווייניג, פערקויפט ווארדען 40000 מעטער צוויי פיינע: סהיים-ווייניג 79-81 קילא-9.80, 10.80 נולד, פער מעצענעס.

קארן אונגארישעס 71-73 קילא-גראם 6.60-6.80 נולד, פער מעטער-צשיר. האער אונגארישע 6.50 — 6.65 נולדען פער מעטער-צשיר. נערסע סלאוואקישע 63 — 66 קילא-7.80 נולד. 9.20 נולד. רעסס באנאטער 12.75-12.87 1/2 נול, קאהל 13'67 1/2 — 13.87 1/2 נול.

וויינע-מעהל נוי: 0: 22-23, 23 נול, נוי 1 — 20-21, 21 נול, נוי 2: 19.25-18.25, 3: 15.75-16.75 נולדען, אללעס פער מעטער צשיר. קארן-מעהל, נוי 1: 12.50-14, 2: 10'50-11.50 נולדען פער מעטער-צשיר.

הילדענע פרייווע: לינען 12-20 נולדען, ערביכטע 11-14 נול, באהען 9 1/2 — 10 1/2 נול, היידען 6-6 1/2 נול (אללעס פער 100 קילא). ווייענער שראכט-פיעהסארסט, דער אים- טרייב איהר דעס וויינע-שלאכט-פיעהסארטעס אס 14-טען פ. מ. בעטרוג 2683 שטיק, דאסן ווארען: 1413 אונגארישע, 1114 פאלישע אונג 71 דייטשע, דא פיינע שטעללען זיך פער 100ק: אונגארישע-מאסט-קאכעסן 56 — 60 נולד, פאלישע 57-60 נולד, דייטשע 56-60 נולדען.

לאפט-ציעהונג אס 12-טען קאפאכער 1878. טעמעשוואר 27 6 5 3 75 יי'ען 87 4 84 63 49 גרא'ן 30 75 34 13 24 פארטאמאנעריכער דעאכטער: מאיר בריי רוי.

* (קארל פ' שא) געשטארב ען. פאר ווייניג טאנען שטארב איהר זיינעס ניטע ביא נינס הער קארל פ' שא. דערנעבען איזט דען יונגערע ברודער דעם באראנס פיערר ריך פאן שא און וויין, אויך אים יודיש-אונגארישען קאנערעסע וואר און מיטגליעד דער פאר מיליע שא אלס דעפטיטער געזעסען, וויא אונס שיינט וואר עס עכען דער פערשטארבענע

* (קארל פ' שא) געשטארב ען. פאר ווייניג טאנען שטארב איהר זיינעס ניטע ביא נינס הער קארל פ' שא. דערנעבען איזט דען יונגערע ברודער דעם באראנס פיערר ריך פאן שא און וויין, אויך אים יודיש-אונגארישען קאנערעסע וואר און מיטגליעד דער פאר מיליע שא אלס דעפטיטער געזעסען, וויא אונס שיינט וואר עס עכען דער פערשטארבענע

קורז-טאבעללע פאן 14 אקטאבער				פרייט-טאבעללע			
קילא	לאזע	קילא	נעלד-קורז	קארל פ' שא	קארל פ' שא	קארל פ' שא	קארל פ' שא
16.25	100	5.70-5.50	72	74	74	74	74
34	5.58	5.80-6.40	62	75	75	75	75
19.50	9.33	5.60-5.30	62	76	76	76	76
117.75	9.38	5.45-5.20	41	77	77	77	77
61	57.95	5.50-5.30	73	78	78	78	78
22.50	11.57	5.30-5.20	73	79	79	79	79
28.50	1.18	8.70	74	80	80	80	80
77.25	825	8.85	74	81	81	81	81
89.60	314	5.50	74	82	82	82	82
	107.50	5.50	74	83	83	83	83
	110.50	5.50	74	84	84	84	84
	120	5.50	74	85	85	85	85
	139.50	5.50	74	86	86	86	86
	188	5.50	74	87	87	87	87
	24.50	5.50	74	88	88	88	88
	21.50	5.50	74	89	89	89	89
	160	5.50	74	90	90	90	90
	28.75	5.50	74	91	91	91	91
	92.75	5.50	74	92	92	92	92
	19	5.50	74	93	93	93	93
	14	5.50	74	94	94	94	94
	14.75	5.50	74	95	95	95	95
	28	5.50	74	96	96	96	96
	27.50	5.50	74	97	97	97	97
	14	5.50	74	98	98	98	98
	85.25	5.50	74	99	99	99	99
	85.25	5.50	74	100	100	100	100

הודך זינע אינגאנצן עס ערוויקט, דאס דיא
שפרינגט דער אַסטהאָקסען פֿאַר נעאַל-
גען אַיך דער דייטשלאַנד געזעצליכע געשטאַטע
וואַרדע, עס געשירט אבער נאָך הייַמי, דאס
פֿאַן איינען הייַסע קאַפּטע אים איינען געגען-
שאַנד פֿירט דען פֿאַן איינענליך נאָר ניכט
דעכט ווייטע, ווי האַבען פֿיר באַסנין גראַפֿע
אַפּעק אָן נישט אונד בלוט געזאַכט, יעטע הא-
בען ווייך דאָסעליכע און עינענליך און איינערע
געוואַלט, אָהנע דאס אונד נישט איינע דער בירדען
הייַבט ערליכע דאָסעליכע אַלס איינענליכע וויי-
שען וואַלטע, און זינע עס אַיך און דייטשלאַנד
מיט דער טרענינג, הערר האַבונדע דייטש-האַר-
אונד געווינגען - געאַסען האַבען, וואַזאַנען
הייַטעל אונד דערע און בעוויינע געזעטע, אַלס
ביים הייַטען פֿאַרלאַנגט דאָס "ערליכעס אונד
טרענינג און ערוויקע, ווי האַטעט פֿאַן נאָר
פֿילען קעמפּען דעווע ערליכעס ענדליך גליק
לוי ערווינגען, דאָ שטעללעט עס זיך פֿאַטערי-
הערדען, דאָ דער גראַפֿע טהיל דער אַסטהא-
דאָקטן איראַפּען צו פֿאַנקערט פֿאַן דעווע
טרענינג, אים וועלכע זאָ לאַנגע געקעמפּט
וואַרדע דורכאויס נישטע וויסען וואַלטע, פֿאַן
מאַכטע איינע "פֿאַלד" ביים הייַטע דער אַסטהא-
דאָקטן דעוועהייט דייטשלאַנד, געמליך ביים
האַבונדע באַטענדיג און ווייטער, אונד דיא
הייַטעל ליטעטע, דאָס פֿאַן ווייטע-העליטע
געזעטעקע איינע "טרענינג דורכאויס נישט
נאָר הייַמי איינע אַלס ביי אַ אַסטהא-דאָ-
טעס דעוועס פֿאַטען אונד טרענינג און
בעניעס מוסע דיא נאָנע אַסטהאָדאָקטן ווען-
הייַט ניכט בלאָס און דייטשלאַנד, אונדערן אַיך
אַלס הייַטען איראַפּע ווער אַטאַנענעס בע-
רוויקען, הערר דער הייַט אַבסערוועטע און
אין וויינע שייַטען מיט בעשטעפֿענען הערר
האַבונדע באַטענדיג אַטאַנענעס וויינעס
גענגער ענעפֿאַללע מיט שפּעטערען, אַימ
אונדאן וואַרדע האַבונדע באַטענדיג וויינעס
פֿילעך נאָניס ערויכט, ווינע ענטשיידען בע-
טרעפּט דער ניכטאָסעוויקענדיקייט דער טרע-
נינג אַרעקענען, דעווע ענדליך בלייב אינ-
עשייטענליך ביא ווינע פֿירטען איינענליכע
בענען אַנויכט, וואָס דעווען אייַפֿריגען אַסטהא-
דאָקטן האַבונדע דאָס געפֿירט, געגען
דיא טרענינג צו ענטשיידען, בלייב אַללע וועל
אין טרענינג, אין דייטשלאַנד ווינע פֿאַן דיא
אַנעלענענדיקייט צו פֿערטיגען, דאָס דער בע-
נאָנענע שאַנאַל צווייטען באַטענדיג אונד
ווייטע איינענליכע ווערען, נון אַימ באַטענדיג
געשטאַבען, פֿאַרליך, דאָס פֿאַן אים וויינע הני-

טעראַסענען שייַטען ערפֿאַהרען ווייך, וועס-
האַלד דעוועלבע עבען אין וויינע לעטעטען
לעבענסיאַהרען פֿיר דאָס וואַסענענליכע דער
אַסטהאָקסען אונד געלאַנגען זיך ערקלערטע !
* קולטור סמיניסטער טרע-
פֿאַרט - ער קראַד נקט) אין דער ינג-
טען נישטע האַבען ווייך בערטיס מיטענליכע
דאָס דער איינע זאָהן דעס העררן מילטעס-
ניכטערס, דער אַלס באַסנישען פֿעלציע טהיל-
געמאַכען, פֿאַטענליך געשטאַבען אַימ, דער
הערר מיטטער אונד פֿאַן דעווער, נאָרויכט זאָ
עשייטערט וואַרדען, דער דעוועלבע בערענע-
לוי ערקלאַרען, דער בערענע דער קאַפּאַ-
וואַרדע צום קאַנען געשייטען, דער יעדאָ דיא
בערוויקענע ערקלעונג אַנאָב, דאָס זינע
עקסענעלען זיך פֿאַן דעווער געמיטעס-ערישע
טערינג פֿאַר ערפֿאַהרען הייַטע, ווינע מאַכעטע
דער קאַנע האַט און דען העררן קליטע-מיטטער
איינע בילינגע, דעפֿעטע געריכטע, פֿאַן אַללען
וויינע ניכט זיך פֿיר דאָס איינליך ווינע עקס-
עללען איינע אַיַפֿריגען הערעלבע טהיל-
נאָהע קוה -
* פֿריינע לילד נאָסאַל עאַן)
דער זאָהן פֿאַס קאַווער נאָפֿאַלען, ווייך דיא
פֿריינעסן פֿאַן געמאַרק הויאַקען,
* פֿיר קרייז געגען אַסטהא-
נייסטע) וויא דער ניכטען דעפֿעטען ער-
דען ווייך דער קרייז דער ענעלעך און איינער
גענען אַפֿהאַניטאַן נאָנע ווער אונד געייסע אין
אַנדערע געמאַכען, פֿאַן בירדען וויינע קרען
גראַפֿע אַטען ערפֿאַ-
* נאָר ענענלאַנד אונד דיא
טרייבן) בעראַנטליך האַט ענעלאַנד דער
געשייטען דעוועונג האַפֿאַן אַבנעזאַהרען וועס-
הערר דעס הייַט-ערקלישען קרייזעס אין דיא
פֿיר קרייז איינעפֿאַללען, אַמאַלס הערע עס אַהר
נאָרענדיך נאָר לייבט געווען, אַללע אַספֿייען
געבענעלאַנד ווענען געבעטעווייטערונג צום
געטונען בערענע ענעלאַנד, פֿעלציע איינעס
דער געשייטען דעוועונג, דאָס דער בערענע
פֿערטאָן פֿיר איינע ערוויקענע דעס געווענע
געבעטעס פֿאַן וואַינע ווערען, אַיך דעס קאַנ-
ניכטעס יעדאָ לויט ענעלאַנד דיא אַרען גרע-
בען אים שטייב, דער קאַנענעס פֿאַרד, דאָהער
ניכט דען ערליכע אונד זאָהנען פֿאַן זיך וואַינע
איימ, דאָס דיא טריקיאַ מיט געווענעלאַנד ווענען
דער געבעטע ערוויקענע אין פֿעלציעס
איינע אַיַפֿריגען טרעפֿען, דיא טריקישע דער
געוויינע אַיַפֿריגען וויינע אַללע געבעטעס-אַב-
געווען

טרעטענען און געווענעלאַנד מיט ענטשיידענדיקייט
צוריק, נון ווילל געווענעלאַנד זינע אַנשפּריכע
מיט דען וואַפֿען אין דער האַנד צום ערליכע
בירדענען, וואָס אַימ אַהרען דער הייַטעסאַרט
געווענעלאַנד, פֿאַס 15 דעווען טעלעגראַפֿיע
ווייך, האַט דער דאָרטיגע מיטטער-פֿרעוידענט
פֿאַלענדיגע ערקלעונג אַבנענען: יעס וואַר
בעראַנטליך ניכט אַימ פֿירט, דאָס געווענעלאַנד
דעס הייַט-ערקלישען קרייזעס פֿעלציע געווענען
זאָהנען ווייך זיך דען ענלישען פֿעלציענען
טרייטען, דאָס איינערע געווענען אַנשפּריכע אַיך
אַהנע קרייז צום ערליכען געווענען ווערען, נון
האַט דער קאַנענע דעפֿעטענען וואַלל איינע
וואַינע אַיַפֿריגען אַבנענען, דער יעדאָ פֿאַן
דער טריקיאַ אַבנענען, געווענען ווענען
אַלס איראַפּע איינערע זאָכע זיך ניכט אַנשפּריכע
און ווייך איינע געבעטען געווענען אַיַפֿריגע
איינענליכען וואַרדען, דיא אַיַפֿריגען גראַפֿע-
טעכטע זיך געווען בערענען ווערען, אַיך דער
אַנעלענענדיקייט ערוועקען צו טהיל, הייַטע ברייכע
און אַבער 30 טריליאָנע אונד 40,000 מאַן -
עס איינענליכע קרייזע צווייטע, דאָס דיא
געווענען קאַפּטע (פֿאַרלאַנגע) דעווע פֿאַר-
דענען בערענען ווייך, אַיך געווענען-טריק-
שער קרייז אַלס אַלס בעראַנטליכע דעס
* דיא ערפֿאַרענינג דייטעס-
געגען אונד דיא טהיל אַהר ער ע)
זינע מאַכעטע לויט בערענעס אַלס 15 ען אַר-
מאַכע פֿאַן וויינע אין נאָראַל אַיַפֿריגע אַפּען
דיא ערפֿאַרע זינען דעס הייַטעסאַרט ווייך אַלס
10 ען דעוועס (אַטעסאַ) שטאַטענען, זאָנע-
פֿאַן ווייך זינע מאַכעטע אין דער אַפֿער האַט-
בירדען אַיַפֿריגע מיט איינער טהילענדיגע
פֿעלציען קאַפּטען, אַבער דען אַיַפֿריגע דער
טהילענדיגע פֿעלציעס וואַלל הייַטע ווענען, עס
לויטע פֿאַרדאָן אַיך דער האַנד, דאָס אין טרענע-
בען פֿאַרליך דיא געווענען באַטענעס דיא
הייַטעסאַרט איינענליכע ווייך, יעטע פֿאַר-
דענע ווייך דיא איינענליך פֿאַס מיטטעווייטע
אַבנענען ווערען ווערען דער מאַנאָר דעוועלבע
בלייבט ענעלעונג, ווייך דאָס מיטטעווייטע
געווען בערענע ווען, דיא נאָטעוויקענדיקייט דער
געווענען באַסניעס נאָכע-ווייזען, געווענען
ווייך פֿאַן דער וועלט פֿערוויקענען, דאָס פֿאַן נאָר
פֿאַרליכען ביא דען געווענען-קאַפּטען שאַ-
רען ווייך, דאָס דיא אַללע ניכט מיטטעווייטען
איינענליכע ווערען, דאָס ווערען דיא הייַטע-
פֿעכטע דער טהילענדיגע ווען, דיא ווייך אַימ-
הייַטעס נעכטען מאַטאַן און איינערעס בלאַטע
פֿאַרל-אַיַפֿריגען טהילענען ווערען.

אום נאָכטע וועללען ער וואַר דאָ ניכט דער זאָהן
דעוועס באַינע מיטען, דען אַיך הייַט געפֿאַרען ?
ווייך, ער קאַן העכטען זאָהן ניכט געווענען ווייך
דיא דעווע מיט ווענע טרע ערקלעט אונד אַימ ווענען
דעס פֿעלציעס אַהרען ווערען דיא העכטעסען פֿאַר-
ווייטע מאַכען ?
דיא נאָכטע ווענע דעווען זינענע ווער ער אַיך וואַר,
הויכען נאָכע ער אַימ אַפּיער אונד שרעק, דיא
לויט פֿעלציעס צילען, געווענען הערר אַיך קאַנעניכט
ערפֿאַהרען, ווער דיא ווייך, פֿאַן זאָכע מיט, דאָס דיא איינער
הייַטע אַפּערוואַנטען ווערען, זינע פֿערוואַנדען אַימ
ווייך דיא ליידיג קרייז און נישטע פֿערוואַנדען אַימ
אַבער ווער דיא אַיך ווען אַווען, וואַס פֿאַטענען אַימ
מוסטער אין אַהרען לעכטען שטינדען - אונד הייַטע
ווייל אַיך אַהרען עווע דאָנאָר ווייך, ווענע ווייך אַימ
איינעס אַהרען אַהרען ווערענענען וואַללען, אונד
אַיך שטאַט פֿיר ווען קאַנען אַיך וועלן אַיך דער שטאַ-
ווע אַהרעס וויללענע ווייך, וואָס מיך בערענעס און פֿע-
לאַנגע אַיך פֿאַן געמאַרעס הילטע; אַיך געהען אין דיא
ווייטע וועלט, אונד ווילל סינינג איינענען ווען איינע-
לען - אַהרען ?
דאָן זאָכע ער צור אַלען מאַכען: דעוועס שרע-
בען ווערען וואַ ערעס יינענע אַבנענענען, ווענע ער נאָר
הייַטע אַפּערוואַנטען אַללען; אַיך ווילל הייַט נישט ווענע טאַנע
נאָר דעס איינע-בענענעסען הייַטע מוסטער פֿערוויללען -
אונד דאָן ווילל אַיך דעוועס לאַנג, אין וועלכע אַיך אַימ-
ליקליך געבאָרען, פֿעראַסען ?
איינעווייטען וואַ דיא נאָכטע געוויינען, דער מאַינען

דיא הויטעסען שייַטעס דען אַרפֿאַר הודך
איינע ובענע-הויזע הויזע, דיא טאַנע דערעס אַימ ער,
ווי צו פֿיליפּען, וואַ ווערען אַיך דאָן צוריקפֿען, ווען
דיא נעפֿאַר פֿאַרביי ווען ווייך - דיא וואַינע פֿאַן דיא
לייטע פֿעלציעס, אונד שייַטען: דיא אַימ דער
הייַטע אַרפֿאַר - אַרפֿאַר שייַטען הודך דיא וויינע
טרענע הויזע - אַבער האַרד! - האַרד! עס
וואַר אַימ אַלס אַב ער דיא שייַטע וויינע מוסטער גע-
האַרע העכטע וועלכע געווענען: עס זיך קרייז אַימ
קרייז געווענען ווייך
אין וויינע פֿערוויללען לויט אַרפֿאַר דיא אַיך וואַהנ-
זינענע פֿאַרפֿאַן - אונד בערענענע אַרפֿאַר וואַ פֿאַרביי
לויטע אַימ נאָר דער שייַטען: האַלטע אַיך, האַל-
טע אַיך, עס אַימ אַיך הייַטע - דיא שייַטע אַימ
אין שטאַרקע פֿאַן נאָר, אַרפֿאַר אַיך אַיך, טאַנע אַיך
מיט פֿעלציעס הערען, אונד אַיך אַרפֿאַר ווערען
פֿילטענע אַימ הייַטע שטאַרקע פֿאַן אַימ אַהר;
ווערען דיא מיך נישטע אַיך, אַיך פֿון קיין פֿאַרביי-
פֿאַן אַיך ביינע דיא אַיך ווערען ווערען וואַ דיא פֿאַר-
דעווען הערען געבעטע ווייך, אַיך פֿון מיט דען לייטען
דייַקעס אַימ לייטען געקאַפּטען, אַימ נון דיא הייַטע-
שען צו קאַנען? - דעווער געווייטע-פֿאַרלען פֿעכטע
שטאַרקע וואַ יענע פֿאַן, דער דען אַרפֿאַר ערעס אַימ
לייטענע נאָכטעווען אַנשפּריכען (ווערען אַרפֿאַר פֿאַר-
טענע) אַימ אַיך אַיך 15 טריליאָנע אַלס ווערענען
נאָר וויינע צו וויינע קראַנקען מוסטער געווענען, (ווערע
טע פֿאַרטרעטענען)
(פֿאַרטרעטענען פֿאַרלען)

באסינין אינד דיא הערצענגאויניא.

זין מעלרעס ווערער אינדער קאממאנדאנט אין נאָר-ווייסע באסינין דאס אין דיעזער גע- נענד דער פריערע שאַן פֿאלשטענדיג הערענע- שטעלעס אונט. אין דען שלאכטען פֿאַס 1860 אינד 7-טען אקטאבער האסטען דיא רעוואלוציאנערען איינען פֿערלוסט פֿאַן 600 מאַרטען אינד פֿערווייני- דעסטען אויף דעם שלאכט-פֿעלרע אליין ווארדען איבער 100 פֿאַרנעפֿטען אינד זאמט איזט דיא מאכט דער רעוואלוציאנערען אים נאָר-ווייסע- טען באסינין (אן דער קראאטישען גרענעצ) גענצליך געבראכען דיא מירקישען איינוואוינער קעהרען אין אחרע הויזע זיינע אינד לייערען איבעראלל נוטווליליג איהרע וואפֿען אב. נור אין דער קליינע פֿעסטונג קלארא (נאָרדליך פֿאַן בי- האטש) אן דער קראאטישען גרענעצ) ליסטעט נאָך איינע קלאַרע פֿעסטונג פֿאַן רעוואלוציאנערען ווידערשטאנד; אבער אויך דיעזע פֿעסטונג איזט בערייס פֿאַן אונזערען סאלדאטען אינגעשלאס- טען. — אינדער סאלדאטען ווארדען דיא אויף דעם ווייסען מאַשע אבעראלל פֿאַרניידליך גע- פֿאַנגען אונד אינטערשטימט. זעלבסט קליינערע ארמע-אבטשטיינען ווארדען פֿאַן דען רעוואלוציא- ציאנערען גינענדס אונגעריפֿען. דער בעפֿאַל- קערונג אים נאָר-ווייסע פֿאַן באסינין ווארדען 2200 געוועהרע אינד 2000 פֿיסטאלען אינד זעהר פֿיעל פֿלויער אבגעקאמפֿען. וואָלל דערנען נאָך פֿיעלע וואפֿען פֿאַן דען מירקישען איינוואוינערען פֿערבאליטען. אינד עס זינד אויך נאָך קליינע איבערפֿאללע פֿאַן דען באסינישען הויבער- באנדען צו בערוויסען, אבער מיט דער צייט ווערדען דיא ענדליך דאך רוהע אינד אַרונטע הער- געשטעלט ווערדען.

אינדער אָבער-קאָממאנדאנט אין דער הער- גענאויניא פֿיער-מאדעשלאַל ליטוואנט יאָיאָאָ- ווישי וועלכער פֿאַר אייניגען וואָכען דיא הויפט- שטאדט דער הערצענגאויניא פֿערלאסען אים אויך אים זינען דער הערצענגאויניא דיא רוהע הערצ- שטעלעקען איזט אס 16-טען אקטאבער ווערער נאָך מ'שט אר צוריקגעקעהרט; נאכדעם איהם אים גרעשטעלונג. דער רוהע אינד דער נאנצען הערצענגאויניא פֿאַלשטענדיג געלונגען איזט. ביא זיינעס איינריקען אין מאַשטאר ווארדען ער פֿאַן דען איינאוינערען דיעזער הערצענגאוינישען הויפט- שטאט מיט אַמאטער פֿאַרדע געפֿאַנגען. אללע איינוואוינער דער אימליגענען אַרשטאפֿטען געטונדעטען דעפֿטאציאנען, אום אינזערע אר- טעע צו בערוויסען, איבער אים דיא בעפֿרעדינגע דער בעפֿאלקערונג איבער דיא הערשטעלונג דער

פֿאַרלייעטען.

דאס פֿערוואוינערע טעטאמאנט.

(28 טען פֿאַרשטענדונג.)

די זעק וואר אויך שאַן פֿאַר, אים דיעזעס הויזע געקאמפֿען צו זיין אין וועלכעס ער פֿאַן זיינע געוויסענס- בוטען אונד אראפֿיס פֿאַרוורדען זאָ געקוועלט וואר. דיא גראַסע אונד שטארקע געשטאלט דעס יונגען אראפֿיס- פֿאַר אים אונד אונטערליבען פֿורכט אין — ער פֿורכטע- טען, דאס ער דער האכע דעס בערוויסען דאך נישט ענט- געהען ווערען.

נאכדעם ווען גענואנען אונד אראפֿיס אליין צוריקגעבליבען וואר, זאך דיעזער ערשט אונד יאמטער פֿאַר זיך, דאס געפֿירט דעם האכסע אונד דער האכע וואר גע- וויסען — אונד נון בענאן דיא מרויער, ער שטאנד לע- גערע צייט שפֿאַלדאן פֿאַר דעם בעלשטע זינער מוסטער, דיא שוואך ברענגענד; האסטען בעלשטעטע נישט דיא פֿיסטענעס אים צושטער; אראפֿיס וואר זיך אן דאס בעט אונד רופֿען; און מינער פֿערוויסלונג מוס אויך אין דען אינזליבען פֿערפֿאללען; ווען נון מינע שווינדע מוסטער זאָ פֿיהר אבערשפֿאַרבען, דאן גלויבע אויך נישט מער אן איינע פֿאַרזעהונג; ז' א ל ל אים אללעס, אַרשט דראַפֿען נישט עס קיין איינע, וועלכעס איבער זיינע גע- שאפֿע וואכט אונד דעזען לוינדען זיקט, ווען נאכער דיא ווארדערע קענט; ווארס ליעט ער מינע מוסטער זאָ פֿיהר שטערען; יא, ווארס האט זיך דער מאַרש זאָ פֿיהר דארוועגפֿאַסען — אַ מינע מוסטער, פֿערוויסען מיר, פֿערוויסען דיינעס קינע; דאס נון זאָ עלערע אונד פֿער-

רוהע אים לאנדען איינצושפֿרעכען. שאארען פֿאַן איינוואוינער אַללער קאַפֿעסאינען צאנען מיט פֿאַהנען אינטער אבוינינגען דער פֿאַלקס-הוימע אונד זענען ארמעע ענטגענען. דיא מאַשטאר האבען דיא יודישע מירקישע אונד קאטהאלישע געמיני- דען דרייא געגענטשקעט טראַמפֿ-באנען גרעיס- טעט, דורך וועלכע דיא ארמעע איינצאן, נאך דעם איינשפֿרעכען אינזערעם קאממאנדאנטען אין זיי- געס פֿאַלאטע אין מאַשטאר פֿערוואסטעטע ער- אים זיך אללע דעפֿטאציאנען אונד שפֿאַרן איה- נען זיינען דאנק אים. אבערס האט אונטער מאס- סענאפֿטער געטהיילענע דער בעפֿאלקערונג אללער קאַפֿעסאינען שטאדט-בעליבטונג מיט צאפֿענטיג-שטיק שטאטענענדיקען.

פֿערשיידענע נייאנזייטען.

* דיא יודענע-מאנציפֿאציאן אין פֿראנקרייך האבען דעם סעכציגשטן געזעצונג ערקלערט, דאס ווא דיא אונטערזעכטע סע- גענט מיר דאן אנטקענענען, זענען דא דיא יודען פֿאַלשטענדיג עמאנציפֿירט זיין ווערדען. * (איטאליען אינד ד'יא רוי- מענישען יודען.) פֿעקאנאליך זינד דיא יודען אין איטאליען זיין דעם דאס צויר- הויפט-שטאט איטאליענס עהאָבען ווארדען מיט אללען אַנדערען בירגערען גלויבעדיגעטיגט, אים זא אַיפֿפֿאַללענדיג איזט פֿאַלגענדע איינערוניג אי- געס אַיפֿפֿאַללענדיג איטאליענישען רעווינע- בלאטטעס, וועלכע לייעטען: «עס איזט פֿליכט אללער גראַממעטע, דיא אונטערזעכטע הוי- מעניעס אַנזערקענען, נאכדעם אַ רומענישע דיא פֿונקטע דעם פֿערילענער פֿערטראַגעס געוויסענ- האפט בעפֿאַלנט האט. פֿרייליך איזט יענער פֿונקט דעם בערלינער פֿערטראַגעס נאך נישט פֿאַרלאַ- גען ווארדען, וועלכע דיא גלויבשטעלונג דער- הויבענישען ווען פֿאַרדעט, אליין אין רומעניען ווערדען דיא יודען אים «פֿרעמדע» בעט-אבטעט, אינד איזט עס דאָרפֿען זייער זאָלען פֿיערענען דיא גלויבשטעטיג צו ערטהיילען צו זיינענס האט זיך דיא איטאליענישע רעווינע אים דיא יודענפֿראַגע אין רומעניען נישט צו קוממען, דיא אין רומעניען פֿאַסט נאך קיינע איטאליענישען ווען זיאַהנען — מאן זעהט אלזאן, דאס מאן זיך דיא איטאליען ווענען דארום קוממען ווירדען, אָב דיא יודען אין רומעניען גלויבשטעלען, אַרער אבער וואַ ביהער, אין אַרונטער וויזע «פֿער- פֿאַליטי ווערדען, דיעזע גלויבשטעטיק אים זעהר בערוויסליך, האָפֿען זיין, דאס דיא איב רינען

לאסטען צוריקגעבליבען, זעטעס בלויבע אויך אלס באס- מארד (סמוך) פֿערבאכטע אונד פֿערישטאָנען פֿאַן אללער וועלט גענען וועלכע מינע עקלעט דעם האכס אונד ראכע- דרויסט ערפֿילט אים, אויך אַללעס, אויך וועט אין אונד- מוויינער, דאס דיא אונטער וועלט פֿערטילונג אונד פֿער- נישטעט, מוסטער; מוסטער; זאנע מיר, אָב עס אויף דיע- זער ערדע נאָך איינע אונטערזעכטע אונד פֿערלאסטענע- רען מענישען נישט זי —

הערווען זאך זיך אראפֿיס אים צושטער אים, אונד ערפֿילקעט דעם שוויבטיש זינער מוסטער, ער אַפֿשנעט דאס פֿאַר, אונד פֿאַר דיא איינען בייזע אן איהן פֿאַן דער האנד זיינע מוסטער, צושטער אַפֿשנעט ער דענעלבען אונד זאָ פֿאַלגענדיק זאָן אראפֿיס אויך פֿירלעט מיר אין דען לעטצטען מאַטאָנען זעהר דראַנק אונד אויך אינטען, דאס מיר דער מאַר באלד איבערראשען ווערען וויספֿאַלוב, דאס מיר ביא צושטען דיעזען בייזע געשריבען, דאמיט אויך וועניסענעס דיא אן זיך גערייב- טעטען לעטצען וואָסער זענען מוסטער זיך זען קאַננעס, אָר, רוא אונד זיין ברודער אלעקסי האבען דאן קיינען פֿאַסער אונד קיינע מוסטער, קיין פֿערטאָנען אונד קיינען נאמען, שרייער; אראפֿיס! רוא האט קראַפֿט אונד פֿערקויפֿען אים זיך אונד דיעזען ברודער צו דעראללען, אבער רוא האט אין זעהר ראשעס נאטורעלל, רוא בויט גלייך איינזענעס, זיין זיך-זאָן אונד דיעזע העפֿטען ליידענשאפט קאַפֿען זיך, פֿייכע אויך, אים נאך גראַ- טעטע אונטערליבען שטיצען, אַ אראפֿיס! האט זיך פֿאַר דעם ערשטען אונטערזעכטען שרייטען, דיעזער וויסע זיך בערע- אבזענעס אין דיא שטעקליכסטע שילדע, בעזעהטע דיעזע

גראַממעטע אבער דיעזען גענעטשאַנד ערלער- אינד גערעכטער דענקען ווערען! * (פֿלאַטצליכער מאַרד אין ד'ער סינאגאג) אס צווישען טאנע דעם זאך הסדר עראיינגעט זיך אין דער סינאגאג דעם ווירצבורג (באיערן) איין ערשטערנדרער פֿאַלל, דער דארטיגע פֿערוויסענשאַפֿלע אבערראבנער, הער באסבערנער, שטאנד נעען פֿאַר דער הוי- לערען לאַרע אים ער בייס «אַרשע אמן» פֿלאַט- לייך לעבלאָן צואממענשטריצען, אים דעם אים פֿאַרליענענען בערייכטע געהט נישט קלאר אהאל- פֿאַר, אָב דער עהרווירדיגע מאַן ווענען אבהאל- טונג איינער «הרשה פֿאַר דעם אַרן הקדוש» זיך בעפֿאַנד, אַרער אבער אָב דערזעלבע עטווא אַרן שפֿ דורה איינע אַרער אייטהעקען וואללעט (הכנסה אַרער הוצאה), וואַ דעם אויך זיאַ לאַסט זיך דער שדעקען, דער הויכער נישט בלאַס אין דער סינאגאג, זאָנדרען אינטער דער נאנצען צאחל- הויכען יודישען בעפֿאלקערונג פֿאַן ווירצבורג ענט- שטאנדען לייכט דענקען, דער פֿלאַטצליך פֿער- שטאָרבענע שטאנד אים אַלעטער פֿאַן 70 יאָרען אינד בעקליידעטע דאס ראבבינער-אמט צו ווירצ- בורג לענגער אַלס 40 יאָרען, הערר באסבערנער נאָלט אַלס דער גראַסער «למך» אינטער דען אַרטהאָראָקסען ראבבינען הייטשלאַנדס, ער דירפֿטע דער איינזיגע הייטשלענדר ראבבינער געוועזען זיין, דער אויך אין דען אַרטהאָראָקסען קרייזען אינאונדס אינד נאליענעס דאס פֿאַרלעט איינע פֿערטזינען גענאָס, ער לייעטעט ערשטעס איינע צערהויבען «ספרים», אים דער דיא מייסטען אַר- טהאָראָקסען ראבבינען הייטשלאַנדס הערפֿאַיני- גען, טראַפֿען זיינער אַרטהאָראָקסען ראבבינ- שען געלעהרזאמקייט אונד פֿיאַמטקייט וואַ דערזעלבע דענאָך אין פֿריינד דער בירוניג וואַ מענטליך אבער דעם פֿאַלקס-שולווענעס, זיינען בעמיהוינען געלאנג עס דען אויך, אין ווירצבורג איינע אַרטהאָראָקסען לעהרערבילדונגס-אנשטאלט צו ערבוטען דיא אַנטער זינער לייזונג וואַר- האפט יודישע פֿאַלקסשוללעהרער העראַגביל- העטע, זענען דורך דיעזען געליבטען קורס האט דער פֿערשטענדיגער דער אַרטהאָראָקסען וודע- הייט אין דייטשלאַנד אַרטהאָראָקסען דיענסטע גע- לייסטעט, אין דען לעטצטען יאָרען זיינעס לע- בענס ווארדען הערר ראבבינער באסבערנער אין איינען זעהר פֿייליבען שרייט פֿערווערדען אונד צוואר נישט מיט איינעם געאלאגען זאָנדרען מיט איינעם האכסט אַרטהאָראָקסען ראבבינער, עס וואר דיעזער זיין גענער קיין געווינערע אַלס הערר ראבבינער דער שמשון רפֿאל הירש אים פֿראַנקפֿורט אס מאַן, דיעזער האט געמליך

ליידענשאפטען אונד וואכע אבער דיעזען ארמען קליינען ברודער; ער איזט ביא פֿיערדען, קיינע ערשטליכע מוסטער וואכט איבער איהן; ווען רוא וויסעטעס וואַ מין הערין שלאַנט, ווערדען אַר דיעזען צילען שרייבען, ווירדעט דיא מינע וואָסער בעשעסען אין זיין הערין פֿיערען, אונד ווירדעט דעם אלעקסי איין נישטע פֿאַסער זיין; בערענען ווען איינס דיעזעס קינד אין דער וועלט אונטערליב, פֿערשטאָנען אונד פֿערבאכטע אונטערזעכטע זאָ קאַננעט עס פֿיערעכטען, וואַ אויך עס געלייכט עס קאַננעט דענען נאָך פֿלובען, דיא איהם דאס לעבען גענעבען, נאָסע אַי- גען, דאס נור נאָסע דער פֿאַסער דער וואויען אויס.

אראפֿיס זיינע אונד איבענאָס דיעזעס שרייבען מיט זיינען שרדיגען, דאן טראַד דיא אלעס טאנעט היינין, — אַלס זיא אראפֿיס ערפֿילקעט, זייער ער שלוכצענר; זינעט וואר; וואַ עלערע אונד עס איינע מוסטער, אן דער פֿיערעט צו שטערבען, אָנען איין ליעכנד קינד ביא זיך צו האבען; זעטע וואַ איין ליעבענדר קינד ביא איהרעס פֿאַרע (זאנעט דיא אלעס טאנעט), איין יונגלינג וואַ דיא איהר, אונד זיין זייער גענעוואסע שפֿאַרס זיא רוהע אונד געפֿאַרעט; (זיא מינעס געמליך דען טאטער), ווערע וואַ דיעזער יונגלינג; * אויך האשטע קייס צייט, איהן צו בעפֿאַנען, אויך מערעט, עס זיא איין אַפֿערוואונטער איהרע מוסטער, ער איהר ביי צום לעטצען איבענבלוקען ביא איהר גע- בליבען — אונד זיא וואַ דורך זיין פֿערישטענע געפֿאַר- טעס אונד בערוויסען. *